

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11510/2025
11.09.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, Марије Терзић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца Задужбине др АА и др ББ из ..., чији је пуномоћник Владимир Рајковић, адвокат из ..., против туженог Града Чачка, кога заступа Градско јавно правобранилаштво Града Чачка, ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3095/24 од 15.05.2025. године, у седници одржаној 11.09.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3095/24 од 15.05.2025. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Чачку П 34/24 од 19.09.2024. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца, којим је тражено да се тужени обавезе да му на име стицања без основа, за незаконито конфисковану непокретну имовину, плати износ од 16.966.882,50 динара са законском затезном каматом почев од 21.08.2008. године, као дана подношења тужбе, па до исплате, као неоснован. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.332.000,00 динара.

Апелациони суд у Крагујевцу је, пресудом Гж 3095/24 од 15.05.2025. године, одбио, као неосновану, жалбу тужиоца и потврдио пресуду Вишег суда у Чачку П 34/24 од 19.09.2024. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23), и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, на основу закључка Среског Народног суда у Чачку СП 16/45 од 30.10.1945. године, конфискована је целокупна имовина народног непријатеља ВВ из ..., након чега је, решењем Среског суда у Чачку И 92/48 од 13.10.1948. године, спроведена потпуна конфискација над имовином „народног непријатеља“ ВВ, бишег из ..., у корист општенародне имовине. Решењем Окружног суда у Чаку Рех 16/6 од 27.12.2007. године усвојен је захев за рехабилитацију сада покојног ВВ, бишег из ..., који је убијен у затвору у Чачку ...1944. године, као жртве политичког прогона и насиља из политичких и идеолошких разлога и утврђено да су ништаве одлуке на основу којих је покојни ВВ, бивши из ..., проглашен за „народног непријатеља“, закључак Среског суда у Чачку СП 16/45 од 30.10.1945. године о конфискацији његове имовине и решења Среског суда у Чачку И 92/48 о спровођењу конфискације, па су поништене све правне последице наведених аката. Син сада покојног ВВ, бившег из ..., сада такође покојни др ББ, је поднео тужбу ради стицања без основа у погледу конфисковане покретне и непокретне имовине његовог покојног оца. У току поступка, он је преминуо, а његов наследник је супруга др АА у односу на коју је настављен поступак. Решењем Агенције за ристугуцију, Подручна јединица Крагујевац 46-006251/2012 од 20.02.2015. године одбијен је захтев др АА, којим је тражила враћање имовине, односно обештећење за конфисковану имовину, јер она не спада у круг законских наследника бившег власника који има право на враћање имовине у смислу члана 5. став 1. тачка 1. Закона о враћању одузете имовине и обештећења. Др АА је актом о оснивању задужбине, 14.05.2018. године основала задужбину на неодређено време под називом „Задужбина др АА и др ББ“. По смрти тужиле др АА, поступак је настављен од стране њеног тестаменталног наследника, Задужбине коју је она основала. Задужбина др АА и др ББ је решењем јавног бележника оглашена за тестаменталног наследника, између осталог и на правима и обавезама из поступка који се води пред Основним судом у Чачку у овом предмету. Вештачењем је утврђена вредност одузете имовине у износу од 144.399 евра, односно 16.966.882,50 динара на дан вештачења 21.09.2021. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца одбили, налазећи да је основан приговор недостатка активне легитимације имајући у виду да тужила др АА, као супруга покојног ББ, није активно легитимисана за вођење ове парнице, јер је са бившим власником, покојним ВВ, у тазбинском сродству, односно није његов законски наследник, па је побијана одлука донета применом одредбе члана 5. став 1. тачка 1. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу („Службени гласник РС“, бр.72/2011... 153/2020).

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Према утврђеном чињеничном стању, покојни ВВ, бивши из ..., рехабилитован је решењем Окружног суда у Чачку Рех 16/06 од 27.12.2007. године донетим на основу тада важећег Закона о рехабилитацији („Службени гласник РС“, бр.33/06). Тим Законом, одредбом члана 8, прописано је да ће право на накнаду штете и право на повраћај конфисковане имовине рехабилитованог лица бити уређен посебним законом.

Тај посебни закон је Закон о враћању одузете имовине и обештећењу („Службени гласник РС“, бр.72/11 ... 153/2020), који у одредби члана 1. прописује да се тим законом уређују услови, начин и поступак враћања одузете имовине и обештећења за одузету имовину, која је на територији Републике Србије, применом прописа о аграрној реформи, национализацији, секвестрацији, као и других прописа на основу аката о подржављењу, после 09.03.1945. године одузета од физичких и одређених правних лица и пренесена у општенародну, државну, друштвену или задужну својину (у даљем тексту:враћање имовине). На основу одредбе члана 2. тог закона право на враћање имовине по одредбама овог закона може се остварити за имовину одузету применом прописа који су наведени од тачке 1. до тачке 41, тако што је, између осталог, под тачком 10. наведен Закон о конфискацији имовине и о извршењу конфискације („Службени лист ДФЈ“ бр. 40/45).

У конкретном случају потпуна конфискација имовине покојног ВВ, бившег из ... је на основу решења Среског суда у Чачка И 92/48 од 13.02.1948. године, спроведена основу Закона о конфискацији имовине и о извршењу конфискације, што значи да се право на враћање имовине остварује по одредбама Закона о враћању одузете имовине и обештећење, горе наведеног. По том Закону, право на враћање имовине или обештећење у смислу одредбе члана 5. став 1. тачка 1. има домаће физичко лице које је бивши власник одузете имовине, а у случају његове смрти или проглашења умрлим – његови законски наследници, утврђени у складу са прописима који уређују наслеђивање у Републици Србији и са одредбама овог закона.

Бивши власник одузете имовине је ВВ, који је стрељан ...1944. године, што значи да, због његове смрти, право на враћање имовине односно обештећење имају његови законски наследници. Законски наследник покојног ВВ није др АА, јер је она супруга његовог сина, нити је тужилац законски наследник покојног ВВ, већ је тестаментални наследник лица које није било законски наследник бившег власника одузете имовине. Због тога је правилан закључак нижестепених судова о непостојању активне легитимације тужиоца, па се његовом ревизијом неосновано побија правилност примене материјалног права. С тим у вези, неосновано тужилац у ревизији указује да су нижестепени судови ретроактивно применили закон супротно одредби члана 197. Устава Републике Србије. Закон о враћању одузете имовине и обештећењу на ком је заснована одлука нижестепених судова примењује се од 06.10.2011. године, као *lex specialis* којим је признато право на враћање имовине, између осталог и оне која је конфискована на основу Закона о конфискацији и о извршењу конфискације, што је овде случај, па, с тим у вези, чињеница да је тужба у овој парници поднета 2008. године, није од утицаја на примену материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку.

На основу одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић